

voorbeeldbedrijf milieubewust boomkweken

Lodders boomkwekerijen BV
Wernhout

milieubewust boomkweken

De zorg voor een schoner milieu laat een zo nauw met de natuur verbonden bedrijfstak als de boomkwekerij niet onberoerd. De Nederlandse boomkwekerij is zich bewust van de noodzaak om milieuvriendelijker te produceren. Uit dit bewustzijn van de gehele agrarische sector onstond een milieu-informatiecampagne, die is opgezet door een groot aantal organisaties in de land- en tuinbouw.

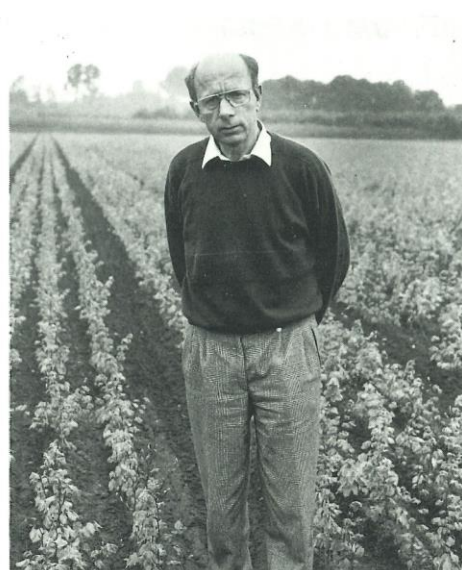
In het Integraal Milieu Actie Plan van het Landbouwschap dat in 1990 verscheen, wordt de noodzaak van het opzetten van voorbeeldbedrijven onderstreept. Dit zijn 'gewone' bedrijven, die echter al werken met milieuvriendelijker teeltmethoden en die graag aan collega's willen tonen. Op die manier wordt de kennis van milieuvriendelijke produktiemethoden verspreid.

Op initiatief van het Landbouwschap en de Nederlandse Bond van Boomkwekers werd een begeleidingsgroep ingesteld voor de uitvoering van dit project in de boomkwekerijsector. Hierin wordt samengewerkt met de Dienst Landbouwvoorlichting en het Informatie- en Kenniscentrum afdeling Boomteelt van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De voorbeeldbedrijven worden een jaar lang deskundig begeleid.

De voorbeeldbedrijven stellen hun bedrijf open voor excursies. Deze bedrijfsbezoeken zijn niet alleen bedoeld om te kijken naar de toepassingen van nieuwe technieken, maar zeker ook om de discussie op gang te brengen en te komen tot een goede gedachtenuitwisseling over de methoden om milieuvriendelijker te produceren. De voorbeeldfunctie behoeft niet het gehele bedrijf te betreffen. Het kan ook om deelterreinen gaan, zoals het spaarzamer gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen, of om de toepassing van nieuwe technieken voor onkruidbestrijding en een goede verwerking van afval. Het gaat in ieder geval om praktische toepassingen voor elk bedrijf.

Zaaibedden met diverse kiemende bosplantoengewassen; voorgrond: beuken van een bekende herkomst

Lodders op een keurig onderhouden perceel tweejarig beuken.

het bedrijf

Op deze boomkwekerij, 13 ha groot, wordt bos- en haagplantsoen geteeld. De milieuvriendelijke werkwijze waarvoor J. Lodders heeft gekozen, is tamelijk arbeidsintensief. Er zijn zeven medewerkers in dienst. Lodders Boomkwekerijen BV is lid van de Brabantse Boomkwekersbond (Kring Brabant van de NBvB), de heer Lodders is bestuurslid van de NBvB-kultuurgroep voor Bos- en haagplantsoenkwekers en lid van de Studieclub West-Brabant

Het bos- en haagplantsoen wordt generatief vermeerderd, waarbij wordt uitgegaan van geselecteerde herkomsten van het zaad. De twejarige verplante planten worden op bedden geteeld in een aantal van 200.000 stuks per ha.

Op dit voorbeeldbedrijf staat de beperking van het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen en kunstmest bij de teelt van bos- en haagplantsoen centraal. Er wordt geen grondontsmetting toegepast, aangezien dit ten koste gaat van de bodemstructuur en het bodemleven. De natuurlijke weerstand van de planten wordt hierdoor ongunstig beïnvloed.

onkruidbestrijding

Lodders BV heeft vanaf de zomer van 1988 ervaring opgedaan met de toepassing van mechanische onkruidbestrijding als vervanging van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen.

In 1988 werd een schoffelgarnituur voor op de trekker gemonteerd. In 1989 kwam de toolcarrier. Deze werktuigendrager onder de trekker omvat ondermeer cultivators, anaarders, schoffels en een kunstmestdoseerder. Het apparaat is in eigen beheer ontwikkeld en afgestemd op de bedbreedte en rijenafstand. Er kan niet alleen onkruid mee worden verwijderd. Ook het toedienen van kunstmest in de wortelzone is van belang, aangezien hiermee circa 20% kan worden bespaard. Eveneens gelijktijdig worden de wielafdrukken van de trekker losgemaakt, zodat de toetreden van zuurstof optimaal is. De totale investering bedroeg f 30.000,--.

De bedden worden mechanisch onkruidvrij gehouden met een daarvoor speciaal aangepaste trekker; in de rij wordt met de hand gewied.

Onkruid wordt in een jong stadium gewied, zodra de twee echte blaadjes aanwezig zijn. Herderstasje mag iets groter zijn.

grondbewerking

Na het planten wordt eerst gecultiveerd. Vervolgens wordt afwisselend aangeaard en gecultiveerd. Schoffels worden uitsluitend gebruikt voor het bestrijden van grassen. Ander onkruid moet in het kiemplantstadium worden bestreden, is de ervaring bij Lodders. Het onkruid mag niet groter zijn dan het stadium waarin de eerste echte blaadjes verschijnen.

In de periode mei t/m september is er sprake van frequente grondbewerking. De frequentie is mede afhankelijk van de weersomstandigheden en onkruidgroei. De tijdsduur is gemiddeld per keer 2,5 - 3 uur per hectare. De totale tijdsduur bedraagt gemiddeld 25 à 30 uur gedurende het groeiseizoen. In 1990 is op deze wijze 10 hectare bosplantsoen onkruidvrij gehouden.

In de winterperiode wordt op beperkte schaal met chemische middelen gewerkt, chloor I.P.C. en diuron. Indien gras het voornaamste onkruid is, dan wordt Grammoxone toegepast.

Handmatig wieden is nodig in de rijen, om te voorkomen dat onkruiden de kans krijgen in het zaad te lopen. Aan wieden wordt dan 25 à 30 uur per hectare besteed, driemaal per groeiseizoen. In totaal bedraagt de tijd die aan het wieden wordt besteed circa 60 - 75 uur/ha. Ook indien chemische onkruidbestrijding wordt toegepast, is wieden tijdens het groeiseizoen noodzakelijk.

De aangepaste trekker is zo gemaakt, dat wielafdrukken in de grond worden losgemaakt.

foto's: Julia Voskuil

bemesting

Meststoffen worden met de werktuigendrager op de rij gestrooid en direct ondergewerkt; het pad wordt vrij gehouden van meststoffen.

De kunstmest komt direct bij de wortels terecht en heeft daardoor optimaal effect. Er spoelt zo min mogelijk uit. Gebleken is, dat het gebruik kan worden teruggebracht met ongeveer 1/5 deel. Dat is van economisch en milieutechnisch belang.

milieubewust boomkweken

ervaringen

Door de mechanische grondbewerking zijn in 1990 de onkruidbestrijdingsmiddelen simazin, Afalon, Round-up en Finale komen te vervallen.

Lodders heeft zelf apparatuur ontwikkeld om een milieuvriendelijker teelt mogelijk te maken. Er kunnen diverse gereedschappen op de trekker worden gemonteerd, waarmee in één beweging verschillende bewerkingen kunnen worden uitgevoerd. Zo kan bijvoorbeeld tijdens het aanaarden ook kunstmest worden toegediend. Door op deze manier de kunstmest dicht bij de plant te brengen, kan de hoeveelheid worden beperkt.

De gebruikte methoden geven een betere groei en de ervaring is, dat nieuwe klanten worden aangetrokken, die aan de aanschaf van milieuvriendelijk geteelde boomkwekerijgewassen de voorkeur geven.

Lodders staat nuchter tegenover zijn aanpak. 'Ik kweek op mijn manier, omdat ik dat de beste manier vind. Dat wil niet zeggen dat ik het beter of slechter doe dan collega's. Ik vind wel dat we met het milieu zorgvuldiger moeten omgaan. Daar heb ik wel wat voor over. Het is leuk om te ontdekken, dat er klanten zijn die deze mening delen'. Ondermeer afnemers uit de overheidssector blijken de voorkeur te geven aan producten van voorbeeldbedrijven. Lodders is ervan overtuigd dat milieuvriendelijker telen op termijn economisch verantwoord kan worden gemaakt.

Deelnemers aan excursies zijn bij Lodders Boomkwekerijen BV van harte welkom op donderdag en vrijdag in de periode mei t/m september. Het maximaal aantal deelnemers voor een zinvolle discussie bedraagt 25 à 30 personen. Het bedrijf wil graag rekening houden met dit groepsbezoek. Daarom is het noodzakelijk om een excursie minstens 14 dagen tevoren te melden bij de DLV, Team Boomteelt Zuid-Oost Nederland. in Boxtel, tel. 04116 - 85485, fax 04116 - 84855. Individuele belangstellenden kunnen zich ook voor een excursie aanmelden bij de DLV. Uit deze aanmeldingen wordt dan een groep samengesteld om gezamenlijk het bedrijf te bezoeken.

Een perceel wordt grondig gecontroleerd op aantasting door ziekten.

Inspectie van het containerveld op aantasting door wortelluis bij Pinus.

informatie

Nadere informatie over milieubewust boomkweken en over de instelling van voorbeeldbedrijven kunt u inwinnen bij onderstaande adressen:

Landbouwschap:

ing. W. van Egteren,
tel. 070 - 3526577, fax 070 - 3522701

Nederlandse Bond van Boomkwekers:

ing. P.A.W. Verhoeven,
tel. 03404 - 62836, fax 03404 - 58282

Dienst Landbouw Voorlichting:

Team Boomteelt Noord-West Nederland, J. Rijswijk,
tel. 01727 - 19800, fax 01727 - 19717;

Team Boomteelt Zuid-Oost Nederland, ing. H. Bluemink,
tel. 04116 - 85485, fax 04116 - 84855.

Informatie- en Kenniscentrum afd. boomteelt:

J. Alkemade,
tel. 01727 - 19852, fax 01727 - 19717.

excursies

Deelnemers aan excursies zijn bij Lodders Boomkwekerijen BV van harte welkom op donderdag en vrijdag in de periode mei t/m september. Het maximaal aantal deelnemers voor een zinvolle discussie bedraagt 25 à 30 personen. Het bedrijf wil graag rekening houden met dit groepsbezoek. Daarom is het noodzakelijk om een excursie minstens 14 dagen tevoren te melden bij de DLV, Team Boomteelt Zuid-Oost Nederland. in Boxtel, tel. 04116 - 85485, fax 04116 - 84855. Individuele belangstellenden kunnen zich ook voor een excursie aanmelden bij de DLV. Uit deze aanmeldingen wordt dan een groep samengesteld om gezamenlijk het bedrijf te bezoeken.

Lodders Boomkwekerijen BV
Oude Lentsebaan 3
4884 NB Wernhout